De Stem

Van mannenkoor Lambardi

Kwartaal clubblad Jaargang 27 nr 3

Inhoudsopgave

2 De voorzitter
3 Van de redactie
4 De muzen in corona tijd
6 Waar wonen zij
8 Het tijdelijke normaal
10 Maandag 13 juli
12 Vermeulen en Stallaert
13 Repetitie alternatief
14 Rectificatie
16 Lambardi zingt weer
19 Kamperen anno 1953
20 Notenleer deel 2
22 Het Helmondse Borneo

De agenda —
Contact gegevens —
Commissies/taakverdeling —
Club van 50 /Sponsors 18
Colofon 24

Herfst 2020

DE VOORZITTER

Beste Lambardisten,

In de vorige Stem begon ik met: “Gelovigen kunnen straks weer naar de kerk, maar zingen mogen ze (nog) niet”. Enigszins een vooruitziende blik met nu een kleine aanpassing: “Lambardisten kunnen vanaf 31 augustus naar de kerk en zingen mogen ze ook”.

Normaal gesproken zou eind augustus de start van bruisende activiteiten in het najaar zijn. Koorreis, concerten, Caeciliafeest, veel was er om naar uit te kijken. Maar de huidige tijd is helaas niet normaal. Alle activiteiten in de rest van het jaar zijn verschoven naar 2021. Je zou er bijna triest van worden.

Gelukkig zit dat niet in de aard van Lambardisten. Het was al gebleken uit de onderlinge belrondes. Velen zijn in staat gebleken om, ook in deze bijzondere tijd, een nuttige draai te geven aan het dagelijkse reilen en zeilen van hun bestaan. Ons medeleven gaat uit naar onze mede-Lambardisten die het wat minder goed hebben getroffen in hun persoonlijke levenssfeer of in hun nabije omgeving. Trieste verhalen, maar hopelijk kan muziek daar wat verlichting in brengen.

Gelukkig is het “samen zingen” ook weer een stap dichterbij gekomen.
Dat het gevoel van Lambardi-saamhorigheid na vele maanden nog niet was verdwenen bleek al tijdens onze mooie bijeenkomst op 13 juli bij de Cacaofabriek. Een grote opkomst en een fantastische sfeer. Velen hadden het gemist en begonnen zo langzamerhand wel weer zin te krijgen om samen te zingen.

Inmiddels zijn de repetities weer begonnen. Eerst nog op kleine schaal met alleen maar partijrepetities. En niet meer in onze vertrouwde zaal in West Ende. Maar daarover niet getreurd, want de eerste ervaringen in de zaal van de Bethlehemkerk waren veelbelovend.
De zorg over een gebrek aan steun aan elkaar bij het zingen als gevolg van de 1.5 meter bleek ruimschoots gecompenseerd door een betere akoestiek in de zaal.
En de gezondheids- en veiligheidsaspecten zijn in goede handen bij Han en Leo. Zelfs de kwaliteit van de lucht wordt nauwgezet bewaakt.
Tezamen met de verantwoordelijkheid die er bij elk lid persoonlijk ligt kunnen we er de komende tijd op een verantwoorde en veilige manier weer een prachtige “opstart periode” van maken.

Ook de Camillo repetities zijn inmiddels weer begonnen, ook in de Bethlehemkerk. En met hetzelfde enthousiasme. Helaas zijn de vele jaarlijkse Camillo optredens, door de beperkende Corona maatregelen, vooralsnog tot volledige stilstand gekomen.

Hoe nu verder?
Beter dan onze dirigent Jules kan ik het niet verwoorden:
"Muzikaal gezien beschouw ik 2020 als een afgeschreven jaar. Als we gaan herstarten wil ik het accent leggen op binden van de vereniging en ervaren dat zingen leuk en veilig is. Op het moment dat we weer op 80% zitten kunnen we verder werken aan repertoire uitbreiding en voorbereiding op concerten. Het is van belang dat de leden die nu, om persoonlijke redenen, nog niet (durven te) komen, niet onder druk gezet worden en het gevoel krijgen dat ze teveel missen. Dat zou ik als dirigent niet fijn vinden".
En daar sluit ik me, en ik weet zeker al mijn mede bestuursleden, gaarne bij aan.

Onze ambities hebben niet onder Corona geleden en er liggen nog veel mooie uitdagingen voor ons die zeer de moeite waard om weer enthousiast op te pakken. En het geeft de voorzitter moed dat het zangplezier bij jullie blijkbaar niet stuk is te krijgen.

Wat een prachtige vereniging met geweldige leden hebben we toch.

Meint Veninga

VAN DE REDACTIE

De redactie behoudt zich het recht voor de aangeboden kopij indien nodig te corrigeren en/of in te korten of niet te plaatsen. Opname van de kopij betekent niet dat de redactie het met de strekking ervan eens is.

Kopij voor de volgende editie: 2 december 2020

Zoals jullie eerder van ons gehoord hebt, willen we graag zo veel mogelijk artikelen plaatsen die een relatie hebben met wat ons koor en de koorleden aangaat. Uiteraard de muziek in de breedste zin van het woord, of wat koorleden bezighoudt in deze moeilijke corona-tijden, of kennismaking met nieuwe koorleden en commissarissen, of - helaas - overlijdensberichten van oud-koorleden.
Soms is het echter nuttig en zinvol om hiervan af te wijken, en andersoortige wetenswaardigheden uit "het Helmondse" te publiceren, zeker als in deze corona-/komkommertijden kooractiviteiten op een (heel) laag pitje staan.
De inspanning van koorleden en dirigent die aan deze editie hun bijdragen leverden was niettemin uiteindelijk zo omvangrijk, dat voor enkele vaste rubrieken (de contactgegevens en het overzicht van de commissies) dit keer geen plaats was. Kortom: veel leesplezier!!

DE MUZEN IN CORONATIJD

Het eindigde in één klap: de wekelijkse maandagavondzang, de geplande concerten, de concertreis naar Duitsland.
Kroegen sloten spoorslags, koren zongen hun zwanenzang, muzikanten hingen hun instrumenten aan de wilgen.
Lambardi sloot de tent. Je moet er niet aan denken wat had kunnen gebeuren binnen zo'n groep, weliswaar jong van binnen, maar toch kwetsbare ouderen.
Een onzekere tijd brak aan. Humor te over op de social media. De waarde van de closetrol kreeg buitenaardse proporties, gelijk aan die van een baar goud of geleverd door een dealer die de drugs verruild had voor een pak Edet.
Het werd al snel minder lollig toen bleek hoe serieus de gevolgen waren van het virus en welke consequenties het voor ons leven zou kunnen hebben.

Ik ben Lambardizanger en klarinetspeler bij twee andere muziekgezelschappen en dan ga je je op een zeker moment afvragen of het er nog ooit van gaat komen. Bij iedere Ruttespeech spitste je de oren of keek je naar de gebarentolk of er al licht in de tunnel was. En inderdaad, iedere week kon er meer, maar wel op afstand. Terecht. Bij het zingen en blazen worden de speekselklieren danig getart en dat is niet zonder risico. Ter illustratie: na elke harmonierepetitie wordt even de vloer gedweild vanwege de speekselplasjes, ondanks het feit dat een handdoek ter voorkoming daarvan altijd al een vanzelfsprekend gegeven is.

Bij Lambardi zouden we wellicht de hardste schreeuwers thuis kunnen laten om een 1,5 meterclubje over te houden. Met 90 Verdi zingende Lambardisten moeten we kunnen beschikken over een voetbalveld. De dirigent moet over de vaardigheid beschikken te kunnen dirigeren met een grensrechtervlag in plaats van een baton.
In de pauzes geen pilsje of andere verlichtende drank, maar spoelen met desinfecterende gel. Of chloor kan ook volgens Donald Duck Trump.

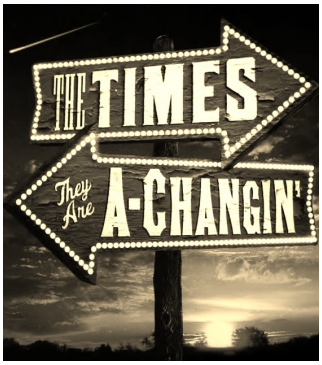

For the times, they are a changing,
zong Bob Dylan ooit in betere tijden.

De verveling heeft bij mij niet toegeslagen. Ik hoef dus geen bokspartijen in de Heistraat te organiseren, met stenen te gooien, vuurwerk af te steken of de politie te molesteren. Lezer dezes zou daarvoor uiteraard heel veel begrip hebben getoond of zelfs gedoogd.
Maar het voelt wel als een enorm gemis om niet samen met anderen te kunnen musiceren, repeteren en uitvoeringen te verzorgen.
In je eentje een instrument bespelen is een waar genoegen. Niets is mooier dan op te gaan in de samenklank met al die andere instrumenten, om deel uit te maken van een groter geheel.

Of er snel een vaccin zal worden gevonden waardoor de oude tijden herleven, Joost mag het weten. We kunnen zelf natuurlijk wel al vast een shotje nemen. Immers, zonder drank gene klank.

Of het virus vanzelf ten onder gaat? Mijn gevoel erover begint iets positiever te worden, maar ik besef dat wereldwijd het monster nog steeds niet is uitgeraasd. Integendeel. En we bewegen ons in een klein wereldje.

Dit jaar dus geen grensoverschrijdende reizen, geen toevallige muzikale ontmoetingen ver weg, noch onbegrensde ontboezemingen, maar luisteren naar muziek onder de plattelandslucht van Bakel, in de hoop die in ieder geval te overleven.
Hopelijk leven we spoedig weer binnen de contouren van die grote, bruisende muzikale wereld.

Frans Martens

oba kom voor klinkend advies

www.obakom.eu

WAAR WONEN ZIJ

Ten gevolge van de Corona maatregelen waren alle repetities maandenlang van de baan, dat is (ook in deze Stem) vaak verteld.
Geen repetities, en ook geen vooruitzicht op concerten of andere activiteiten. Maar wél: ons kwartaalblad De Stem.
Voor de redactie betekende dit echter ook dat de verspreiding van het blad niet meer kon plaatsvinden op de repetitieavond. Dan maar (zo veel mogelijk) naar ieders huisadres, en met hulp van de collega-zangers die de verspreiding in het “oude normaal” ook op zich namen.

Om de gezondheid enigszins op peil te houden – want zingen is gezond, maar daar komt het thuis minder van – zijn de redactieleden eind maart en begin juni op hun stalen ros geklommen (al dan elektrisch ondersteund) om De Stem editie 1 en 2 van 2020 te bezorgen.
Dit vergde vooraf een iets andere voorbereiding. Want sorteren van de namen en bijbehorende adressen op alfabet is leuk voor de mannen in West-Ende, maar zou verduiveld lange en heel onlogische fietsroutes hebben opgeleverd. Gelukkig biedt Excel heel veel sorteermogelijkheden…

Je krijgt al fietsend wel een mooie indruk van eenieders woonstek.
Dat Lambardi een *Helmonds* mannenkoor is, betekent inderdaad dat de meerderheid van de heren (84%) binnen de gemeentegrenzen woont. En (opvallend?): verspreid over alle wijken.
Om de lezer een indruk te geven: zie onderstaande afbeelding (de cijfers betreffen de koorleden van Lambardi én Camillo).

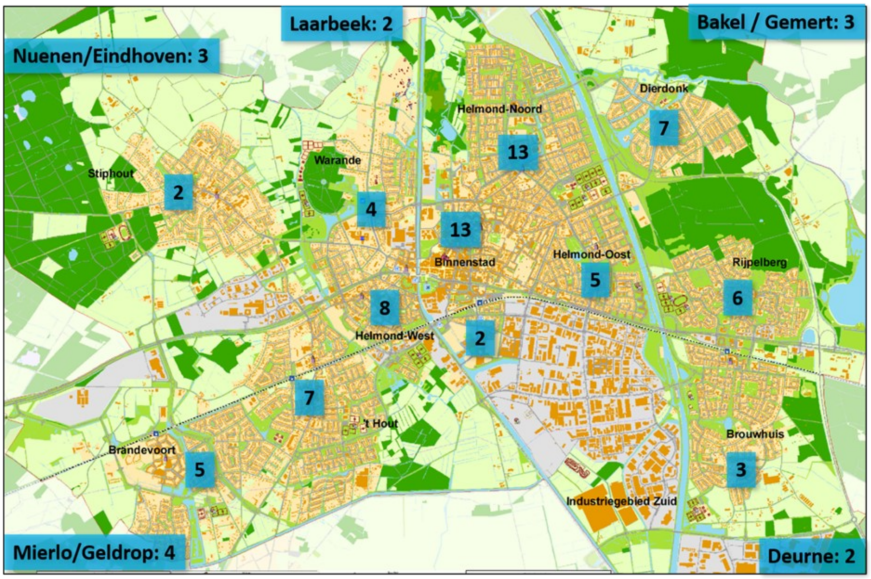

Vanzelfsprekend krijgen daarnaast onze dirigenten, pianist, niet-actieve leden, ereleden, leden van de Stichting, echtgenotes van overleden leden, commissarissen, sponsors, donateurs en een aantal overige belanghebbenden De Stem thuis bezorgd. In totaal zo'n kleine 100 exemplaren (Lambardi wordt gelukkig door velen een warm hart toegedragen!), waarvan ruim 70 in Helmond. Personen die verder weg wonen krijgen de edities uiteraard gewoon per post. Door de corona-pandemie zijn dat er welenkele meer dan in het "oude normaal".

hbe

CORONA, HET TIJDELIJKE NORMAAL

Zondag 15 maart gingen we tijdens een heerlijke fietstocht even koffie drinken bij de horecagelegenheid waar onze kleindochter werkt. Ze zat net de lunchen met haar baas en we konden even aanschuiven. Tijdens het gesprek ging het uiteraard over het coronavirus en de vraag wat de eventuele gevolgen zouden zijn voor de horeca, niet wetende dat dezelfde middag om 18.00 u. alle horecagelegenheden de deuren zouden moeten sluiten. Thuis gekomen belde onze zoon met de vraag of ik zin had een tochtje met de motor te maken. Ik laat zo'n vader zoon activiteit natuurlijk niet voorbijgaan en rond drie uur vertrokken we in Mierlo.

Na enige tijd stelde Edwin voor ergens een kopje koffie te gaan drinken en rond half zes kwamen we binnen in een restaurant waar de eigenaresse ons zeer ontdaan zei dat een kop koffie nog wel kon omdat ze zojuist gehoord had dat in een persconferentie om 18.00 u. bekend zou worden gemaakt dat horecagelegenheden met onmiddellijke ingang de deuren moesten sluiten. Op dat moment zaten er nog de nodige gasten in haar restaurant. Een groep jongeren zat gezellig het weekend te vieren en een aantal fietsers die neergestreken waren voor een maaltijd zaten te wachten op het volgende gerecht. Een hele vreemde zondag dus waar we de enorme impact van het virus duidelijk konden ervaren.

Door het virus kwamen allerlei activiteiten tot stilstand zoals ieder van ons in de eigen situatie ervaren zal hebben. Bij ons als Lambardi vielen de repetities vanaf dat moment weg. Voor mij stopten ook de repetities en optredens van de Salty Dogs, de sportschool sloot de deuren, de maandelijkse ritten van de motorclub gingen voorlopig niet door. Motorreizen in mei en juni werden geannuleerd, ondanks het feit dat hotels begin mei lieten weten vanaf 18 mei weer gasten mochten ontvangen. Maar als je niet weet of je onderweg met een groep(je) terecht kunt voor koffie en lunch is de charme van zo'n motorreis er niet..

De eerste weken na de lockdown vulden zich prima met het oefenen van de diverse nummers via de aanwijzingen van Jules, Han en de “encore bestanden” en ook besteedde ik de nodige tijd aan de piano waar ik normaal gesproken niet toe kwam. Elke dag werd er ook gewandeld of gefietst om in beweging te blijven.

Na Pasen toen op de camping in de Eifel waar we een stacaravan hebben het water weer werd aangesloten werd de aandacht verlegd. De grens met Duitsland was niet dicht we mochten gewoon gebruik maken van onze caravan dus reden we regelmatig voor een aantal dagen richting Duitsland. De caravan werd in orde gemaakt voor het seizoen, het was rustig op de camping en tijdens de wandelingen in de omgeving kwamen we maar weinig anderen tegen dus een prima omgeving in deze coronatijd. Het was in het begin even wennen aan het mondkapjesbeleid. In winkels moeten neus en mond bedekt zijn. Dit mag ook met een sjaal, maar er wordt streng op gelet, want de eigenaar of manager krijgt een boete als klanten zich niet houden aan de regel. Dit betekent winkel in mondkapje op, winkel uit mag het weer af. Ook bij tankstations als je gaat afrekenen in het kantoor mondkapje op.

Als bestuur van de *Salty Dogs* hebben we de afgelopen tijd het contact met de leden onderhouden zoals Lambardi dat ook doet, middels nieuwsbrieven, telefonisch contact met de leden en op 2 juli een bijeenkomst met uiteraard in achtneming van de anderhalve meter. Onze opzet is om eind augustus weer rustig op te starten in kleine groepen of indien mogelijk als hele koor.

Al bij al komen we deze coronatijd goed door hoewel het ontzettend ongemakkelijk voelt als je bekenden tegenkomt dat je geen hand mag geven, voldoende afstand moet bewaren, je kinderen en kleinkinderen geen knuffel mag geven. Ik wordt zeer regelmatig door mijn vrouw tot de orde geroepen omdat ik toch de neiging heb mensen een hand te geven of te dicht erbij ga staan. Hopelijk dat de verlichtingen van de maatregelen bij het verschijnen van deze Stem zo zijn dat we weer als hele koor of in kleinere groepen samen kunnen zingen.

Harry de Jong

Naschrift
Inmiddels zijn we met Lambardi inderdaad weer gestart met de repetities. In verband met de landelijke toename van het aantal besmettingen zijn de *Salty Dogs* nog niet gestart met de repetities. Half september wordt opnieuw bekeken of we in een of andere vorm gaan beginnen met repetities. Het combo heeft al wel enkele repetities achter de rug. Wel ontmoeten we elkaar elke donderdag bij goed weer op het terras van onze repetitie locatie zaal d’n Heuvel in Mierlo.

MAANDAG 13 JULI

Nieuwsbrief
03-07-2020 nummer 7

Mannenkoor LAMBARDI

MAANDAG 13 JULI
CACAOFABRIEK
19.30 uur tot 21.30 uur

Beste Leden,

Maandag 13 juli hopen wij jullie allemaal te zien op het terras van de Cacaofabriek. Het terras is met de huidige richtlijn van 1,5 meter voor ons ingericht met zitplaatsen (tafeltjes met vier stoelen). Heb je verschijnselen als hoesten, niezen, snotteren, koorts etc. blijf je natuurlijk thuis, ook als het iemand uit jouw thuissituatie betreft.
Het is geen repetitie, onze voorzitter zal de aanwezigen bijpraten over de laatste stand van zaken en de vooruitzichten.
Bij aankomst a.u.b. eerst melden bij de secretaris en check vóór je van huis gaat je e-mail.
Graag tot dan.

Bestuur Mannenkoor Lambardi

www.mannenkoorlambardi.nl
secretaris@mannenkoorlambardi.nl

Een verlossende bericht in Nieuwsbrief 7: na lange tijd weer een bijeenkomst voor de mannen van Lambardi!

Rond het in de Nieuwsbrief genoemd tijdstip stroomde het terras bij de Cacaofabriek vol met koorleden. Ook enkele commissarissen en ereleden gaven acte de présence.
Hoofdcontactman Leo Derks administreerde nauwkeurig de aanwezigen en enkele consumptiepenningen werden uitgereikt.

Het bestuur had de afgelopen 20 weken coronatijd niet stilgezeten. De voorzitter verwoordde de zorgen en plannen, waarbij het bestuur uitging van de richtlijnen van het RVIM en aanbevelingen van KBZON en Koornetwerk Nederland. In de nieuwsbrieven 8&9 werd daarover uitgebreid bericht.

Het was een dankbaar moment voor de vele koorleden om elkaar weer te zien en bij te praten. Het online repeteren is toch een moeizaam gebeuren. Zingen doe je samen blijkt toch maar weer. Gelukkig was er geen sprake van radiostilte, met de belrondjes van het bestuur en de duidelijke Nieuwsbrieven van de secretaris. Veel creativiteit was er aan de dag gelegd met de door Peter prachtig samengestelde film *Lambardi in Quarantaine.* Han Besters ontving uit handen van de voorzitter de eerste prijs voor zijn creatieve bijdrage aan de film.

Vanaf de tafeltjes bleek het een hele opgave om steeds weer die 1,5 distantie te respecteren. Het vormde geen beletsel om complimenten te laten klinken vanaf het terras richting bestuur voor het vele werk, o.a. van Jack Bijsterveld. Helaas kon er nog niet worden gezongen. De toezegging op 13 juli dat we begin september onder bepaalde voorwaarden de repetities waarschijnlijk zouden kunnen hervatten maakte het gemis draaglijk.

Een vertrouwd gezicht was er ook weer: onze clubfotograaf Jan Dijstelbloem. Op de pagina hiernaast een impressie van de door hem gemaakte foto’s van die bijzondere avond - waarop ook de weergoden ons zeer gunstig gezind waren !

CORNET

© jadijfoto

© jadijfoto

CACAO
FABRIEK

CORNET

© jadijfoto

VERMEULEN & STALLAERT

Matheas Christianus Franciscus van der Meulen, die zich sinds 1910 Matthijs Vermeulen noemde, werd geboren op 8 februari 1888 in Helmond, destijds een stadje met opkomende industrie aan de rand van de straatarme Peel. Zijn ouders, beide van bescheiden komaf, begonnen er een smederij annex handel in ijzerwaren. Matthijs, oudste zoon, hielp ijverig mee met het smidswerk en zou na de lagere school in de voetsporen van zijn vader treden. Het liep anders. Op 19-jarige leeftijd trok hij naar Amsterdam, waar zijn muzikale talenten werden ontdekt. Hij leidde een bewogen leven en werd een groot componist schrijver en denker.

Mocht je meer van hem willen weten via de webpagina *matthijsvermeulen.nl/leven-en-werk.* De eerste alinea komt er ook vandaan of lees “Het grote zwijgen” van Erik Menkveld die er een gefictioneerde historische roman over schreef waarin Landgoed Eijkenlust met de freule De Jong in Beek en Donk en Mengelberg een prominente rol spelen.

Waarom nu dit verhaal; wel omdat onlangs zijn buste die tot voor kort op het oude Speelhuisplein stond verplaatst is naar het Geukerspark met naast hem het beeld van de andere grote Helmonds componist Alphonsus Stallaert.

Ook over Alphonse Stallaert (1920 Helmond/1995 Fréjus) bestaat een webpagina, *www.stallaert.fr*. Zijn laatste rustplaats is het kerkhof van *Overs sur Oise*, nabij degene voor wie hij een grote bewondering koesterde: Vincert van Gogh, zo lezen we er: “Zijn veelvoudige en gevarieerde productie is moeilijk samen te vatten vanwege haar grote rijkdom en diversiteit”. Veel van zijn werk had een literaire herkomst. Beide heren hanteerden daarnaast veelvuldig de pen als muziekrecensent.

awe

REPETITIE ALTERNATIEF

Door bestuur en directie worden de koorleden aangespoord om in deze tijden waar we (nog) niet kunnen repeteren (dan maar thuis) te oefenen.

Zo heeft onze dirigent gevraagd om een van de door hem ingezongen partijen van **Tebe Pojem** zelf mee te zingen en dat op te nemen en in te sturen. Wellicht gaat Jules bij voldoende respons al deze al dan niet kunstzinnige resultaten samenvoegen tot één geheel. Daarnaast heeft de oproep om een kort filmpje te maken onder het motto “Lambardi in quarantaine” een aardig aantal bijdragen opgeleverd.

Kortom: van verschillende kanten wordt gepoogd de koorleden bezig te houden. Want geen repetities op maandagavond (Lambardi) en/of donderdagochtend (Camillo), geen verzoeken om uitvaarten op te luisteren, geen concert op het Caratpodium, geen vooruitzicht op de koorreis, enzovoorts: de agenda is voor de mannen behoorlijk leeg.

Natuurlijk is er zat te doen in en om het huis, zijn er best wel andere hobby’s, of ontstaan geheel nieuwe initiatieven vanuit sociale organisaties.
Zo werd in het Eindhovens Dagblad gewag gemaakt van een nieuw geesteskind van KBO Bernadette: de eerste Helmondse “Blijf-thuis-bingo”. Al snel haakten de andere Helmondse KBO’s aan, en namen de bingokaarten gretig aftrek. De bingomiddag (als ik me goed herinner heette dat in het Helmondse toch heel lang “kienuh”?) werd uitgezonden door Omroep Helmond, en werd gepresenteerd door Pieter Klumpers.
Wat de redactie daarbij opviel: de (ongetwijfeld fanatieke) deelname van ons koorlid van Lambardi én Camillo: **Henk Arts**. Volgens de krant speelde hij mee met drie bingokaarten.

Of hij in de prijzen is gevallen weet de redactie niet.
In elk geval een aardige alternatieve vrijetijdsbesteding, dankzij de digitale mogelijkheden van internet, en een mooi initiatief van de Helmondse KBO’s.

hbe

RECTIFICATIE

In de vorige editie van “De Stem” maakten we kennis met een van de nieuwe koorleden. Gelukkig wist hij nog net op tijd voor de sluitingsdatum van de kopij zijn artikel aan te leveren. Omdat de tijd drong, werd een snelle controle door de redactie uitgevoerd. En dan geldt het spreekwoord: “haastige spoed is zelden goed”, of .(nog toepasselijker?) “aan elke goede visser ontsnapt wel eens een aal”.
Kortom: een zekere bewering werd door de voltallige redactie tweemaal over het hoofd gezien. Vermoedelijk ook door onze uitgebreide lezersschare, want pas op 13 juli werd de redactie hierop attent gemaakt… Waar ging het om?

Er viel te lezen dat pa en zoon “graag de hoogste noot zongen”. Op zich is dat helemaal niet verkeerd, want zowel hoge als (heel) lage mannenstemmen zijn heden ten dage schaars. Zonder de andere stemmen tekort te doen – de hoogste en laagste partijen geven een mannenkoor juist die mooie klankkleur.
In het artikel werd die hoge stem echter aangeduid als *1e sopraan*, en hij genoot ook van *zijn sopraanbuurtjes*. Nu is met kopstem misschien een hele hoge noot te bereiken, maar sopranen zingen toch echt veel hoger dan wij mannen überhaupt kunnen!

De toonhoogte van het geluid dat wij horen, wordt bepaald door de trillingsfrequentie van de stembanden. Deze frequentie kan variëren door de spanning en de vorm van de stembanden. Doordat de stembanden van vrouwen over het algemeen korter en dunner zijn dan die van mannen (11-15 mm t.o.v. 17-21 mm), is de trillingsfrequentie van vrouwen hoger en de stem dus ook. Dikkere stemplooien en een groot strottenhoofd, geven een lager en donkerder geluid. Het toonhoogteverschil waarop mannen en vrouwen spreken scheelt ongeveer 1 octaaf. In het onderstaande schema is het bereik van elk stemtype zien (van laag naar hoog):

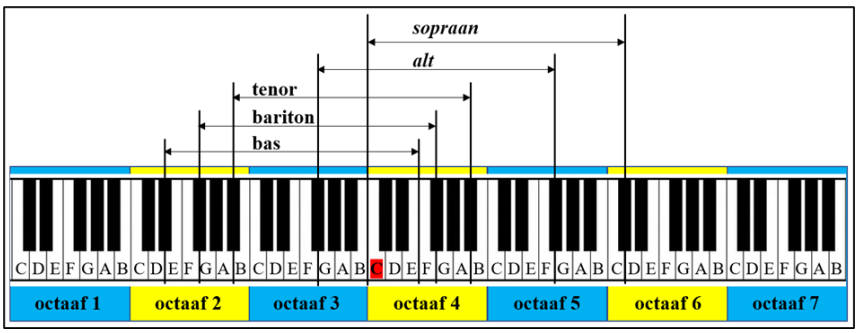

Bij mannenkoren worden tenoren ook nog onderverdeeld in tenoren-1 en tenoren-2; het bereik van T2 ligt dus in tussen bariton en T1.

De aangegeven bereiken (zie plaatje onderaan de vorige pagina) zijn geen harde grenzen.
Zo zijn er mannen die gemakkelijk de lage C (C2 in octaaf 2).halen, de *basso profundo.*

Over hoog gesproken:
De hoogste noot ooit, de A in octaaf 6, is in 2017 voor het eerst in 137 jaar gezongen door sopraan *Audry Luna* in de opera *The exterminating Angel* van *Thomas Adès* in de *Metropolitan Opera* in New York.

In ieder geval is duidelijk dat ons kwartaalblad een zeer toepasselijke titel draagt...

hbe

LAMBARDI ZINGT WEER

Na een zorgvuldige bestudering van de adviezen en richtlijnen van het RijksInstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), de Koninklijke Bond van Zang- en Oratoriumverenigingen Nederland (KBZON) en Koornetwerk Nederland kon worden besloten dat we de repetities zouden gaan hervatten. Om dat mogelijk te maken werd door Leo Derks een nauwgezet protocol gemaakt, geheel volgens de richtlijnen van het RIVM, want veiligheid komt natuurlijk op de eerste plaats.

Na de aankondiging van de opstart in Nieuwsbrieven en mails was het maandagavond 31 augustus dan zover. Als eerste waren de tenoren-1 aan de beurt. De aanwezige mannen kregen van de bibliothecaris een eerste nieuwe partituur uitgereikt bij binnenkomst, en werden vervolgens door Leo netjes naar een zitplaats gedirigeerd.

Voorzitter Meint verwelkomde de mannen met een dankwoord aan Leo, Jules en Han voor hun inspanningen om deze opstart mogelijk te maken. Hij toonde tevens de door de bibliothecaris aangeschafte CO2-meter, wat was geadviseerd door Koornetwerk Nederland om enigszins de luchtkwaliteit te bewaken tijdens de repetities.

Na een inleiding van dirigent Jules waren na lange tijd weer de mannenstemmen te horen. Onwennig in het begin, maar wat wil je na bijna een half jaar gedwongen pauze.
Onwennig ook vanwege de andere omgeving: niet in de Da Vinci zaal van hotel West-Ende, maar in de Bethlehemkerk. Dat bleek echter een enorme verbetering te zijn! Door de mooie akoestiek van de grote kerkzaal kon men elkaar bijzonder goed horen – waardoor dat zingen op 1,5 meter afstand (je bent meer op jezelf aangewezen, geen steun van je buurman) veel minder lastig bleek dan werd gevreesd.

Via de aangegeven route verliet men na afloop van het eerste uurtje samen zingen de kerk, ook weer netjes op 1,5 meter afstand.
Nadat de kerkruimte was gelucht (wat extra deuren openzetten) was het de beurt aan tenoren-2, die met iets meer mannen aanwezig waren, en werd de gehele procedure herhaald.

Conclusie van velen na afloop: fijn om weer samen te kunnen repeteren, in een ruimte met mooie akoestiek.
De maandagavond daarop hadden baritons en bassen dezelfde ervaring.

Hopelijk sluiten de komende weken meer mannen aan, als het vertrouwen groeit en de pandemie-maatregelen het toestaan!

hbe

VOOR UW BIJZONDERE MOMENTEN: GELEGENHEIDSKOOR CAMILLO

Al bijna 15 jaar verzorgt Gelegenheidskoor Camillo de stemmige opluistering van uitvaarten, crematies of andere bijzondere momenten.

De muzikale Inhoud van de viering wordt in overleg met u samengesteld.

Meer informatie:

Frits van Bussel	☎ 0492-547426	06-30730620
Ine Noijen	☎ 0492-511745	06-19080627

CLUB VAN 50

Mevr. G. Adriaansen
Mevr. Barreveld
Fam. Bijsterveld
Dhr. Luigjes & Mevr. Bijsterveld
Dhr. P. van Bokhoven
Dhr. J. van Bokhoven
Dhr. T. Christiaens
Dhr. M. Claassen
Mevr. J. Claassen
Dhr. W. van Dijk
Dhr. J. Dijstelbloem
Dhr. J. Dubach
Mevr. K. van Gastel-Bruinsma
Mevr. F. Gerris-Klarenbeek
Dhr. & Mevr. van Gorp
Dhr. J. Hagemans
Mevr. A. Ham
Dhr.& Mevr. van Harsel
Dhr. J. Hendriks
Mevr. E. Hendriks
Mevr. T. Hoebergen-de Vocht
Mevr. D. van Hoof
Dhr. T. Kepser
Dhr. & Mevr. W. Kepser
Dhr. W. Klerkx
Dhr. F. Pasnagel
Mevr. N. van Poppel
Mevr. T. van Santen
Dhr. A. Slegers
Mevr. J. Smits
Dhr. R. v. Thiel
Dhr. F. Verhallen
Dhr. & Mevr. T. Verhallen
Dhr. & Mevr. W. Verhorevoort
Mevr. G. Wouters-Claassen
Mevr. J. Zuidervaart
Chin. Rest. Kota Radja
Dhr. P. van der Velden

SPONSORS

Dhr. P. Adriaans
Dhr. L. Fransen
Dhr. B. Grijpstra
Dhr. A. Kees

A. Jansen BV
Polymer Consultancy BV
Tapperij-Restaurant Schevelingen
Rivez Assurantiën en Risicobeheer BV
Hotel West-Ende
J.H. De Wit BV

KAMPEREN ANNO 1953

In de zomer van 1953 besloten mijn buurjongen en ik, beiden 17 jaar oud, een fietstocht door Nederland te maken.
We vertrokken vanuit Arnhem, fietsten over de Veluwe langs allerlei dorpjes en bereikten in Friesland de Afsluitdijk. We worstelden ons erover heen; hevige tegenwind 30 km lang en kwamen in Amsterdam aan. Daar vergaapten wij ons aan de prachtige gebouwen, de grachten en de schepen in de haven. Via Utrecht keerden we tenslotte na ruim een week in Arnhem terug.
Als bagage hadden we achterop een tentje, een dekentje, een regenjasje en andere spullen. Aan kleren hadden wij wat we aan ons lijf droegen. Campings bestonden er nog niet. ‘s Avonds vroegen wij bij een boer of we in de wei onze tent mochten opslaan. Na toestemming gooiden wij onze tent vol hooi of stro en prutsten met behulp van spelden een slaapzak in elkaar. Soms konden we in een hooiberg slapen. Kookspullen hadden we niet; we aten brood met wat schamel beleg en dronken water of melk van de boerin. Als we geluk hadden mochten wij bij de boer mee-eten.
Wij beschikten over weinig geld; ik had ongeveer 30 gulden bijeen verdiend door de verkoop van zelf geplukte bosbessen. We kwamen allebei uit een groot gezin, dus geld van onze ouders zat er niet aan. We genoten volop van onze vrijheid.
Wij konden natuurlijk niets van ons laten horen, maar daar zaten wij niet mee. Een telefooncel was de enige mogelijkheid voor communicatie. Daar had je niets aan, thuis hadden we geen telefoon. We waren dat trouwens gewend vanuit onze evacuatietijd .Toen hoorde je soms maanden niets van elkaar terwijl het hele gezin verspreid was over het land. Het was natuurlijk leuk als er ‘s morgens een koe zijn kop in de tent stak, op zoek naar iets eetbaars. Ook werd ik een keer wakker omdat er iets tegen mij aan drukte, het was een mol. Als je niet uitkeek trapte je wel eens op een egel. Het jaar daarop, in de Ardennen, moesten we hals over kop de tent afbreken omdat een stel jonge stieren dreigden de tent in elkaar te stampen. Je ziet we hadden de smaak van het reizen te pakken; terwijl er bijna niemand op vakantie ging. Mijn vader had een week vakantie. Fietsvakanties behoren in mijn herinnering tot de mooisten. Soms kijk ik met enige nostalgie de schaarse volgepakte fietsers na op weg naar avontuur.

Theo Talsma

NOTENLEER 2: TEKENS IN DE PARTITUUR

"Das wichtigste in der Musik steht nicht in den Noten" (Gustav Mahler).

Alleen de juiste noten zingen is nog geen muziek maken! Het is het fundament van de muziek, maar uiteindelijk wil je dat alle details hoorbaar zijn.
Muziek is emotie en gevoel. Dat gevoel probeer je als zanger natuurlijk zo goed mogelijk over te brengen op je publiek.

Bij het componeren heeft een componist een bepaald klankbeeld voor ogen.
Dat klankbeeld noteert hij zo precies mogelijk voor de zanger / instrumentalist.

Om een koorwerk zo goed mogelijk uit te voeren zijn 3 dingen belangrijk:
1. De juiste noten
2. Weet wat je zingt, zorg dat je de tekst begrijpt
3. Het correct toepassen van *dynamiek* en *tempo* (natuurlijk heeft een dirigent hier de vrijheid om zijn eigen interpretatie toe te passen).

Ad.1
Het instuderen van de **juiste noten** gebeurt tijdens de repetitie en thuisstudie. Mis je een repetitie, luister dan regelmatig naar de oefenfiles. Ook dat helpt je bij het eigen maken van de partituur.

Ad.2
Zoek naar een juiste **vertaling** van de tekst. Als je weet waar je over zingt, kun je emotie in een stuk leggen. Een tip: bij de recente muziekstukken is door de bibliothecaris waar mogelijk een vertaling op de website te lezen.

Ad.3
Met **dynamiek** bedoelen we de geluidssterkte waarop we een muziekstuk uitvoeren. Natuurlijk is geluidssterkte afhankelijk van de grootte van de groep waarmee je musiceert en de ruimte waarin je musiceert.
Om misverstanden te voorkomen worden de dynamische tekens in het Italiaans geschreven zodat iedereen waar ook te wereld weet met welk volume een compositie moet worden uitgevoerd.

- ***pp*** = pianissimo (heel zacht)
- ***p*** = piano (zacht)
- ***mf*** = mezzo forte (matig hard)
- ***f*** = forte (hard)
- ***ff*** = fortissimo (heel hard)
- < = crescendo (harder worden)
- > = diminuendo of decrescendo (zachter worden)

In verband met plaatsgebrek staat in een partituur altijd de afkorting en niet de volledige naam!

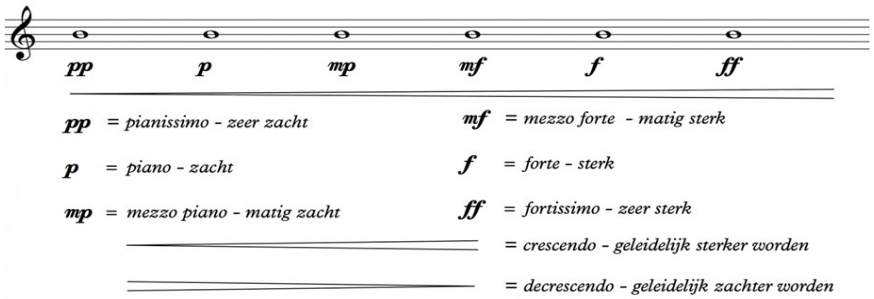

Tempo geeft aan op welke snelheid we een muziekstuk moeten uitvoeren. In de popmuziek staat vaak een getal voor de afkorting BPM (beats per minute). 132 BPM geeft aan dat we 132 beats per minuut hebben:

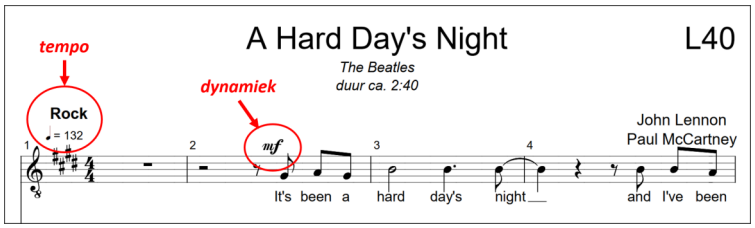

In de klassieke muziek gebruiken we Italiaanse woorden.
Deze zijn iets ruimer te interpreteren en met behulp van een metronoom kun je bepalen hoe snel je iets wilt uitvoeren.

- **largo** = zeer langzaam (40 tot 60 BPM)
- **adagio** = langzaam (66 tot 76 BPM)
- **andante** = gaande, rustig (69 tot 84 BPM)
- **allegro** = snel (120 tot 138 BPM)
- **presto** = zeer snel (169 tot 192 BPM)
- **accelerando** = versnellen
- **ritenuto** = langzamer worden

"Das Notwendigste und das Härteste und die Hauptsache in der Musik ist das Tempo" (uit een brief van W.A. Mozart, geschreven op 23-10-1777).

Jules Luesink
September 2020

HET HELMONDS BORNEO

Het Helmondse Borneo is een stukje geschiedenis, zo'n honderd jaar geleden van 1920 tot 1926. Als je aan een geboren en getogen Helmonder vraagt waar je in het Helmondse 'Jerusalem' en 'Moskou' kunt vinden, dan zal deze je zonder problemen naar deze Helmondse buurten verwijzen. Maar als je informeert waar eens het Helmondse Borneo gelegen was, dan zullen velen hun schouder ophalen en je het antwoord schuldig blijven.

Honderd jaar geleden zijn er in Helmond op de Straakvense Heide, een open heidegebied ver van het centrum, een zestal noodwoningen gebouwd. Deze werden gebouwd voor gezinnen die de huur van een "normale" woning niet konden betalen. Het is alom bekend dat het in die jaren helaas 'erremoei' troef was voor een overgroot deel van de bevolking, ook als gevolg van de slechte werkgelegenheid.
Pater Ildefonsus (van de orde der Kapucijnen) richt een R.K consultatiebureau op, nu zou dat maatschappelijk opbouwwerk gaan heten, tot Redding van Drankzuchtigen. Hierin wijst hij steeds de drank als duivel aan als de oorzaak van alle maatschappelijke kwalen van zijn tijd. Hij stond bekend als de 'Bruine Generaal' respectievelijk de 'Water Pater' en bestreed het alcoholisme onder de arbeiders. Hij wilde alleen de drankduivel te lijf gaan, Helmond was een industriestad met vooral textiel- en metaalfabrieken. Het alcoholmisbruik was vooral onder de arbeiders groot, dit was onder meer te wijten aan de slechte huisvesting en de erbarmelijke levensomstandigheden in de arbeiderswijken.

In de Heistraat bijvoorbeeld woonden mensen die zo arm waren dat zij hun huur van enkele centen niet konden betalen. Het gevolg hiervan was dat deze bewoners zonder pardon van de ene op de andere dag op straat werden gezet. Men begon de nood in Helmond in te zien en het gemeente bestuur besloot in de raadsvergadering van 21 maart 1921 om een zestal noodwoningen te plaatsen op de *Straakvense heide*. Een gebied tussen het Pompstation van de waterleiding aan de Bakelsedijk en de Rijpelbergseweg in de buurt waar voorheen de St. Jozefkapel stond.

De gemeente stelde een krediet voor van f.4000,- (voor alle zes woningen wel te verstaan!). Er waren diverse aannemers die hier op ingeschreven hadden, zelfs een uit Duitsland. Tenslotte heeft de gemeente ze zelf maar gebouwd.
Twee huisjes werden gebouwd met palen welke dichtgesmeerd werden met een soort leem. De andere vier werden opgetrokken met ruwe planken en alle huisjes kregen een rieten dak. De gehele oppervlakte van de woning was ongeveer 5 x 5 meter, er was één grote ruimte, een bovenverdieping was er niet. Het woonvertrek was 5 x 3 meter en de overige ruimte was voor de slaapruimte. De verlichting bestond uit een olielamp want er was geen elektriciteit, evenmin een riolering of een voorziening van stromend water. Men moest naar een van de putten om daar het nodige water uit te halen.
Enkele woningen kregen een lemen vloer en de overige vloeren waren van zwart zand. Vandaar de naam: **BORNEO**.

Er was echter één klein lichtpuntje aan deze donkere hemel, men hoefde géén huur te betalen.
Lang hebben ze er overigens niet gestaan. Al in 1926 werden de woningen gesloopt.

Berry Wijnen tenor 2

Bron: *Heemkundekring Beistervelds Broek*
Het Helmond Boek
Deweblogvanhelmond.nl

Redactie: Han Besters, Anton Weterings
Bijdragen: diverse Lambardisten
Vormgeving: Anton Weterings
Foto's: Jan Dijstelbloem
Verspreiding: Jack Bijsterveld
Mailadres: han.besters@gmail.com
a.wetering@upcmail.nl
Drukwerk: Vane Druk v.o.f.

www.mannenkoorlambardi.nl

LAMBARDI
Helmond

ONZE NIEUWE
REPETIE RUIMTE

DE BETLEHEMKERK
HELMOND

Vane Druk v.o.f.
Handelsdrukwerk | Periodieken
25 jaar
Drukwerk zoals u het wenst
vkgo
KONINKLIJKE KVGO
Breedijk 6 5705 CJ Helmond
[t] 0492-590182
[e] info@vanedruk.nl
[i] www.vanedruk.nl